

همسرگزینی

پودمان همسر داری

پدید آورندگان

دکتر خسرو رستمی

اعظم علی اصفهانی

این محتوای درسی برای درس «همسرگزینی: پودمان همسر داری» برای دوره آموزش های خاص مدیریت خانواده در مقطع کارشناسی تدوین شده است.

سرشناسه	رستمی، خسرو، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	همسرگزینی: پودمان همسررداری / پدیدآورندگان خسرو رستمی، اعظم علی اصفهانی.
مشخصات نشر	تهران: مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال ایران، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۱۸۶ ص.: مصور، جدول.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۵۱۹-۳۷-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	واژه‌نامه.
موضوع	همسرگزینی
موضوع	زناشویی
موضوع	روابط زن و مرد
شناسه افزوده	علی اصفهانی، اعظم، ۱۳۵۸ -
شناسه افزوده	مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال ایران
رده بندی کنگره	HQ ۸۰۱/۵۵۸ ۱۳۹۴
رده بندی دیویی	۷۷/۶۴۶
شماره کتابشناسی ملی	۳۰ ۵۳۴

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عنوان: همسرگزینی: پودمان همسررداری
 مؤلفین: دکتر خسرو رستمی، اعظم علی اصفهانی
 ویراستار: زینب محمدزاده
 ناظران علمی - فنی: سید صاحب سادات حسینی، محمدعلی صنعتی نجار، ماشاء الله واثقی فراهانی، عبدالرضا مجدالدین، محمدهادی تدین، حامد فرساد، زهرا آب‌جام، ملیحه خان‌بیک، فهیمه فلاح، اکرم رزم‌پور، زینب محمدزاده، علیرضا عزیزی، حمید جعفری، پژمان گرامی و علی هاوشکی
 تنظیم و صفحه‌آرا: زینب‌السادات دیوبین
 طراح جلد: بهاره الیاسی
 ناشر: مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال ایران
 چاپخانه: موسسه فرهنگی نشاط
 نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۴
 قیمت: ۸۵۰۰۰
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۱۹-۳۷-۰

انتشار این کتاب فقط با اختیار و مجوز مرکز آموزش‌های عالی آزاد و آموزش‌های خاص دانشگاه جامع علمی کاربردی انجام می‌شود.

(نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است)

نشانی: تهران، میدان فلسطین، خیابان ایتالیا، مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی هلال ایران، پلاک ۱

تلفن: ۸۸۹۹۳۹۵۹ - ۶۰ دورنگار: ۸۸۹۵۴۰۰۷ کد پستی: ۱۴۱۶۶-۴۴۹۹۳

وبسایت: www.helal-uast.ac.ir

پست الکترونیکی: info@helal-uast.ac.ir

فهرست مطالب

سخن آغازین ۱۰

بخش اول: مرحله پیش از ازدواج

فصل اول: مبانی و مفاهیم ازدواج ۱۳

هدف کلی ۱۴

۱. مفهوم ازدواج ۱۵

۲. اهمیت و ضرورت ازدواج ۱۶

۳. اهداف ازدواج ۲۱

۴. تاریخچه ازدواج ۲۳

۵. ازدواج در عرف و قانون ۲۶

۶. ازدواج در ادیان ابراهیمی ۲۸

۶-۱. یهودیت ۲۸

۶-۲. مسیحیت ۳۰

۶-۳. اسلام ۳۲

۷. برخی مناسک مشترک ازدواج در فرهنگ‌های مختلف ۳۵

۸. انواع ازدواج ۳۷

۹. کارکردهای ازدواج ۳۹

۱۰. شیوه‌های همسرگزینی ۴۰

۱۱. ممنوعیت‌های ازدواج ۴۲

۱۳. مشکلات ازدواج ۴۲

۱۴. مراحل همسرگزینی ۴۲

۱۵. جدایی و طلاق ۴۳

خلاصه فصل ۴۸

خودآزمایی ۴۹

فصل دوم: جنبه‌ها و وجوه ازدواج ۵۱

هدف کلی ۵۲

جنبه‌ها و وجوه ازدواج ۵۳

۱. جنبه‌های زیستی و جسمانی ازدواج ۵۳

۱-۱. تغییرات هورمونی در عشق و ازدواج ۵۳

۱-۲. توانایی‌های جنسی و جسمی ۵۶

۲. جنبه‌های روانی و شخصیتی ازدواج ۵۷

۳. جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی ازدواج ۵۹

۵۹	۳-۱. هویت‌یابی در ازدواج
۶۱	۳-۲. سایر جنبه‌های فرهنگی اجتماعی ازدواج
۶۳	۴. همسان همسری و ناهمسان همسری
۶۳	۴-۱. همسانی در سن
۶۴	۴-۲. همسانی در محل سکونت
۶۴	۴-۳. همسانی در دین
۶۵	۴-۴. همسانی در نژاد و قومیت
۶۵	۴-۵. همسانی در طبقه اجتماعی
۶۵	۴-۶. همسانی در فرهنگ
۶۷	۴-۷. همسانی در ویژگی‌های شخصیتی
۶۷	۴-۸. همسانی در تحصیلات
۶۹	خلاصه فصل
۷۰	خودآزمایی
۷۱	فصل سوم: عناصر و ساختار ازدواج
۷۲	هدف کلی
۷۳	۱. نهاد ازدواج
۷۴	۲. عناصر نهاد ازدواج
۷۸	۳. روش‌های کسب آگاهی در همسرگزینی
۸۳	۴. معیارهای انتخاب همسر
۸۴	۴-۱. ویژگی‌های زیستی و جسمی
۸۵	۴-۲. ویژگی‌های روانی و شخصیتی
۹۰	۴-۳. ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی
۹۴	۵. نظریه‌های همسرگزینی
۹۴	۵-۱. همسان همسری
۹۵	۵-۲. ناهمسان همسری
۹۵	۵-۳. نظریه صافی
۹۶	۶. الگوهای تصمیم‌گیری و انتخاب
۹۷	۷. الگوهای همسرگزینی
۹۷	۷-۱. همسرگزینی مطلق‌گرا و کمال‌گرا
۹۸	۷-۲. همسرگزینی سهلگیرانه و احساسی
۹۸	۷-۳. همسرگزینی واقع‌بینانه و نسبی‌گرا
۱۰۰	۸. ازدواج مجدد

۹.	مدیریت بر خواسته‌های غریزی و عاطفی در همسرگزینی	۱۰۲
	خلاصه فصل	۱۰۸
	خودآزمایی	۱۰۹
	بحث و نتیجه‌گیری بخش اول	۱۱۰

بخش دوم مرحله بعد از ازدواج

۱۱۵	فصل چهارم: آسیب‌شناسی ازدواج	۱۱۵
۱۱۶	هدف کلی	۱۱۶
۱۱۷	۱. آسیب‌ها در مرحله پیش از ازدواج	۱۱۷
۱۱۷	۱-۱. آسیب‌ها در مرحله همسرگزینی	۱۱۷
۱۱۹	۱-۲. معیارهای انتخاب همسر	۱۱۹
۱۳۱	۲. آسیب‌های ناشی از روش‌های نامناسب همسرمداری	۱۳۱
۱۳۱	۲-۱. عدم توجه به نیازهای جنسی و جسمی	۱۳۱
۱۳۲	۲-۲. عدم توجه به نیازهای عاطفی و روانی	۱۳۲
۱۳۴	۲-۳. عدم توجه به نیازهای اجتماعی - فرهنگی	۱۳۴
۱۳۵	۲-۴. نداشتن مهارت‌های زندگی	۱۳۵
۱۳۹	خلاصه فصل	۱۳۹
۱۴۰	خودآزمایی	۱۴۰
۱۴۱	فصل پنجم: تقویت و تحکیم بنیاد خانواده	۱۴۱
۱۴۲	هدف کلی	۱۴۲
۱۴۴	۱. اهمیت و ضرورت تقویت و تحکیم بنیان خانواده بعد از ازدواج	۱۴۴
۱۴۶	۲. راه‌های تحکیم و تقویت بنیان خانواده	۱۴۶
۱۴۶	۲-۱. جنبه‌های جسمی و جنسی	۱۴۶
۱۴۸	۲-۲. جنبه‌های عاطفی و روانی	۱۴۸
۱۵۰	۲-۳. جنبه‌های اجتماعی - فرهنگی	۱۵۰
۱۶۸	خلاصه فصل	۱۶۸
۱۶۹	خودآزمایی	۱۶۹
۱۷۰	بحث و نتیجه بخش دوم	۱۷۰
۱۷۱	سخن پایانی	۱۷۱
۱۷۳	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی	۱۷۳
۱۷۵	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی	۱۷۵
۱۷۷	فهرست منابع و مآخذ	۱۷۷

پیشگفتار

از آنجایی که ارتقای کمی و کیفی نظام آموزش‌های علمی- کاربردی و اعتلای امر آموزش و پژوهش به عنوان یکی از راهبردهای اصلی آموزش عالی در توسعه کشور تبیین شده است، دانشگاه با هدف اصلاح هرم شغلی و تربیت نیروی انسانی ماهر در بخش‌های مختلف تأسیس گردیده است.

این دانشگاه با توجه به رسالت خود، مبنی بر آموزش و پژوهش در مرزهای فناوری و ایجاد اشتغال و همچنین به دلیل تفاوت ماهوی با آموزش‌های رایج دانشگاهی و بومی کردن دانش‌های منطقه‌ای، به منابع آموزشی در رشته‌های خاص نیاز مبرم دارد، لذا تألیف و انتشار جزوات و کتب درسی تخصصی رشته‌های مختلف در دستور کار قرار گرفته است. انجام این امر در چنین سطح گسترده‌ای، کاری بس بزرگ و دشوار است که اراده و همتی بزرگ می‌طلبد.

مرکز آموزش‌های عالی آزاد و خاص دانشگاه جامع علمی- کاربردی با استعانت از خداوند بزرگ، همت و همکاری استادان، مؤلفان، دست‌اندرکاران، امیدوار است صاحب‌نظران و مدرسان در راستای حفظ، صیانت و توسعه نظام آموزش‌های علمی- کاربردی با پیشنهاد‌های سازنده خود ما را در ارتقای کیفیت علمی این جزوات و کتب، یاری دهند.

در اینجا لازم است از ریاست محترم دانشگاه، جناب آقای دکتر محمد اخباری؛ معاونت آموزش، جناب آقای دکتر یدالله مهرعلی‌زاده؛ رئیس مرکز آموزش عالی آزاد و آموزش‌های خاص، جناب آقای مهندس علی معصومیان؛ اعضای محترم کمیته برنامه‌ریزی منابع آموزشی و انتشارات متشکل از رئیس کمیته، جناب آقای دکتر سید صاحب سادات حسینی؛ دبیر کمیته، جناب آقای محمدعلی صنعتی و سایر اعضا، آقایان دکتر هادی تدین و دکتر ماشاءالله واشقانی فراهانی که رحمت و هدایت‌های بی‌دریغ این عزیزان نقش مهم و اساسی در شکل‌گیری و چاپ این جزوات و کتب دارد و نیز از زحمات نویسنده محترم جناب آقای دکتر خسرو رستمی و سرکار خانم اعظم علی‌اصفهانی تشکر نمایم.

این جزوه به عنوان منبع درسی برای درس «همسرگزینی» در اخلاق مدرسان و دانشجویان قرار می‌گیرد.

کمیته برنامه‌ریزی منابع آموزشی و انتشارات مرکز آموزش‌های عالی آزاد و آموزش‌های خاص

سخن آغازین

همسرگزینی و جفت‌یابی یکی از حساس‌ترین و اصلی‌ترین مراحل زندگی انسان در طول تاریخ حیات اجتماعی بشر بوده و هست. انسان‌ها از ابتدای خلقت و هستی‌یافتن خویش، همواره به دنبال یافتن جفت و نیمه گمشده خود بوده‌اند و این امر یکی از تمایلات مشترک بین همه انسان‌ها است.

اهمیت همسرگزینی و اقدام به ازدواج از آنجاست که در پرتو پیوند یافتن زن و مرد است که نهاد خانواده شکل می‌گیرد و نسلی نو پدید می‌آید. زن و مرد برای مدتی طولانی و تا پایان عمر با یکدیگر زندگی می‌کنند. به خواسته‌ها، نیازها، تمایلات و غرائز یکدیگر پاسخ می‌گویند. از یکدیگر انتظارات و مطالباتی دارند و در جهت خشنود ساختن و تراضی یکدیگر حرکت می‌کنند؛ بنابراین جفت‌یابی و انتخاب همسر اقدام و گزینشی است در جهت سعادت و آرامش انسان یا بالعکس، حرکتی است در جهت شقاوت و تباهی او. به همین علت است که ازدواج در نگاه اول بسیار سهل و ممتنع به نظر می‌رسد و در نگاهی دیگر، در عین سادگی بسیار پیچیده است و از ظرافت‌ها، پیچیدگی‌ها و لطایف خاص خود برخوردار است.

در کنار این وجه یا جنبه فردی، ازدواج، همسرگزینی، راهی در جهت ایجاد خویشاوندی، تشکیل جامعه و شکل‌گیری تمدن است. لذا ازدواج، امری فوق‌العاده عمیق بر جامعه دارد و پرورش نسل‌ها در پرتو ازدواج صورت می‌پذیرد و سعادت یا شقاوت جامعه نیز به نوعی به امر ازدواج مرتبط می‌شود.

بنابراین، انسانی که علاقه‌مند به آرامش، آسایش و برطرف کردن خواسته‌ها و نیازهای فطری و طبیعی خویش به بهترین و مشروع‌ترین نحو ممکن است، باید به امر ازدواج با دیدی وسیع، عالمانه و عاقلانه نظر کند تا در سایه انتخابی شایسته و در مسیر زندگی روشن سلامت و شادابی در طول حیات خویش قدم بردارد و اجتماعی سالم را نیز بسازد.

در یک تشبیه ساده، همسرگزینی به سکه‌ای دو روی می‌باشد. روی اهل آن، اقدامات، مراحل، روش‌ها و الگوهایی است که انسان باید قبل از ازدواج با آن‌ها آشنا شود و آن‌ها را بکار گیرد تا انتخابی شایسته را رقم بزند. روی دوم سکه ازدواج، شناخت و آگاهی از آسیب‌های بعد از ازدواج و کارگیری اقدامات و شیوه‌های مناسب در جهت حفظ روابط زناشویی، مدیریت سازنده بر خانواده و تحکیم بنیان‌های آن است.

به دلیل اهمیت و نقشی که ازدواج و ظرافت‌ها و پیچیدگی‌های همسررداری در مدیریت خانواده دارد، اثر پیش رو در دو بخش اصلی تدوین شده است. در بخش اول مباحث مرتبط به همسرگزینی پیش از ازدواج بیان می‌گردد و شامل سه فصل اول این کتاب است و در بخش دوم مطالب مرتبط با امر همسررداری بعد از ازدواج بیان می‌شود و شامل دو فصل آخر یعنی فصل‌های چهار و پنج کتاب حاضر است. به منظور تبیین مطالب و مرحله پیش از ازدواج در فصل اول، در باره مبانی و مفاهیم ازدواج صحبت می‌کنیم. در فصل دوم آداب و مناسک ازدواج را به بحث می‌گذاریم. در فصل سوم از ساختار ازدواج سخن می‌گوییم. با پایان یافتن سه فصل اول، وارد بخش دوم می‌شویم و در مرحله بعد از ازدواج در فصل چهارم آسیب‌های ازدواج را بررسی می‌کنیم. در خاتمه نیز در فصل پنجم درباره شیوه‌ها، روش‌ها و نحوه تقویت و تحکیم بنیان خانواده صحبت می‌کنیم.